

במתנה

דפי זנוב

על מה שבזר זכסיו

הרבנית ימימה מזרחי

בעריכת יקרת פרידמן

גיליון 232

פרשת בלק ✦ ז' בתמוז ה'תשע"ט (7/2019)

מה טוב באוהלך?

ילד חלילה מחליק, עומד ליפול למים, הם יעצרו אותו. וה"גנות" האלה הן הגנות, שמגוננות עליו. אז די לגנות! אלה באמת נשים שעובדות קשה. העבודה הכי פחות מוערכת וכל הזמן צריכות לפקוח עיניים.

אנחנו בחודשיים שהם כנגד שתי עיניים, ה"בני יששכר" כותב. תמוז - כנגד עין ימין. אב - כנגד עין שמאל.⁸ שימו לב כמה עיניים יש בפרשתנו: **נאם הגבר שתם העין... נפל וגלוי עינים.**⁹ **הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ.**¹⁰ **וירא בלעם כי טוב מעיני ה'.**¹¹ **וישא בלעם את עינו.**¹² **ויקרב את המדינית, לעיני משה, ולעיני כל עדת בני ישראל.**¹³ מה העיניים האלה?

המהר"ל כותב שכשהכל מאד-מאד-מאד רע (ובלעם היה קצה-הרוע. השפיץ. הרוע המרוכז ביותר והמזוקק ביותר שאפשרי), זה חייב להתהפך לטובה. מפני שכשמהו מגיע לקצה, הוא חייב להתהפך לטובה.¹⁴

וכך גם להיפך. כשמהו הוא מושלם-מושלם-מושלם, הוא חייב, חס ושלום, להתהפך לרעה. זו ההגדרה של "עין רעה" אומר הרב דסלר זצ"ל. מושלמות, מושלמות, מושלמות. "עין הרע" זה כשבן אדם מגיע לפסגת (קצה) השלמות והופך להיות בן אדם "עשר!" ועין הרע, כפי שאני מסבירה, זה לא עין הרע של פרימיטיביים; "אני אחביא את כל הטוב שלי, שהיא לא תזיק לי." עין הרע יהודית אומרת: תחביאי את כל הטוב שלך, שאת לא תזיקי - לה, ולא תכאיבי - לה. כי היא חסרה ומה את מנפנת לעיניה בכל השלמות שלך. את לא מבינה שאת מצערת אותה?

נתחיל בילדים. כמה חשוב לשמור עליהם מה-**מים הידונים**.¹ וזה לא רק בריכה ולא רק ג'קוזי. זה כל הסחף הזה של המים הרעים האלה, שרוצים לקחת אותם. כמה צריך לשמור על ילדים. כתוב בפרשת בלק: כל הנוגע בהם, **כנגע בכבת עינו**.² ילדים הם העיניים של הקב"ה ויש לו מצלמה. מהשנייה שהילד רק דומה לגרגר עפר, הקב"ה משקיף ורוצה לראות עד כמה הילד הזה מושגח: מתי תבוא טיפה שיצא ממנה צדיק? בדיוק **על כך נסמית עינו של אותו רשע**,³ בלעם. הוא לועג: **"מי מנה עפר יעקב?"**⁴ וחז"ל מבארים שהוא מתכוון לילדים. הוא בעצם אומר: "מה הם חשובים בכלל. אני בכלל לא מבין למה הקב"ה משגיח כך על הילדים."

והקב"ה אומר לו: "אתה מזלזל בילדים הקטנים? העיניים שלך, שלא רואות את בבת עיני, יתקלקלו. אתה תהיה **שתם העין**."⁵

אני כל כך שמחה שעומדים להציב מצלמות בגני ילדים. הלוואי שסוף סוף כולנו נדע איזה עם זה, גנות. איך הן אוהבות את הילדים, מצחיקות אותם, משמחות אותם. עם מדהים, גנות.

בלעם רוצה לקלל את הגנות וזה מתהפך לו לברכה. **"מה טובו אהלך יעקב"**, הוא אומר, **"כנגת עלי נהר"**.⁶ כשהילד בבית, באוהל, אז "מה טובו". אבל כשהוא יוצא החוצה ויש נהר, מי יגונן עליו? והמדרש: יש שם "גנת" - גינות. יש על שפת הנהר צמחים,⁷ שאם

¹ תהילים קכ"ד, ה: "אזי עבר על נפשנו המים הידונים".

² זכריה ב', יב. וגם: מדרש במדבר רבה כ', ו: "אמר הקדוש ברוך הוא רשע שבעולם, כתיב על ישראל - **כי הנגע בכם כנגע בכבת עינו**, ואתה הולך לגע בקהם ולקללם, תצא עינו, שנגמר (במדבר כד, ג): **שתם העין**, לקיים כל הנגע בקהם כנגע בכבת עינו".

³ תלמוד בבלי, נידה ל"א, א: "מלמד שהקב"ה יושב וסופר את רביעותיהם של ישראל, מתי תבא טיפה שהצדיק נוצר הימנה? ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע אמר מי שהוא טהור וקדוש ומשרתיו טהורים וקדושים יציק בדבר זה מיד נסמית עינו דכתיב (במדבר כד, ג) **נאם הגבר שתום העין**".

⁴ במדבר כ"ג, י.

⁵ במדבר כ"ד, ג: "וישא משלו ויאמר נאם בלעם בנו בער ונאם הגבר שתם העין".

⁶ במדבר כ"ד, ו.

⁷ תלמוד בבלי, סנהדרין קה, ע"ב.

⁸ רבי צבי אלימלך מדינוב "הבני יששכר", תמוז-אב: "עפי קבלת האר"י ז"ל אשר כל החדשים הם בחינת איברי הראש, והנה ב' החדשים הללו הם בחי' עין ימין (תמוז) ובחי' עין שמאל (אב)".

⁹ במדבר כ"ד, ג-ד.

¹⁰ במדבר כ"ב, ה.

¹¹ במדבר כ"ד, א.

¹² במדבר כ"ד, ב.

¹³ במדבר כ"ה, ו.

¹⁴ מהר"ל, "נצח ישראל", ח'.

יש לנו עכשיו חודשיים ימים. אנחנו עסוקות בלשנות אותם ולהתעצבן מהם. והקב"ה אומר: צאי מהשורה. גם את צריכה, אם את לא רוצה חלילה ילדי שוליים. שלוש ארבע - תאבדי.

"אבל האהבה מקלקלת!"

בסדר. קלקלי קצת את השורה. שעות שינה יותר גמישות, דברים שאת לא רגילה להרשות. זה בסדר.

לסיכום: **עשות משפט** - להיות כשורה, לתת משמעת. **אהבת חסד** - צאי קצת מהשורה. והשלישי: **הצנע לכת**. וואו. הכי קשה בעולם. תהיי צנועה בכל מה שאת עושה. אל תחפשי את השלמות, אל תחפשי לחשוף הכל ברשתות. יודעת למה - כדי שיהיה לך עדין לאן ללכת; **הצנע לכת**, כי מי שהכל אצלה מושלם, יכולה ללכת רק לאחור. וזה עין הרע.

שיעורי הבית לחופש:

לראות את הטוב. מה טוב באוהלי?

לעשות את מה שאני יכולה בקטנה, באהבה גדולה.

ולהשאיר מקום לגדול בו. ואף פעם הכל לא יהיה מושלם, ברוך השם. פה הילד, פה הפרנסה, פה הזוגיות. קוראים לזה "הצנע לכת". זה נותן לך צניעות. זה מאפשר לך מקום עדין ללכת אליו, כדי שלא תהיי כזאת מושלמת וחלילה תתהפכי.

אני מברכת אותנו שהקב"ה ייתן לנו עיניים טובות, לקום בכל בוקר, לשאול (ולמצוא!) מה טוב באוהלי ולזכור: אפילו אם נורא-נורא רע, זה בוודאי יתהפך לטובה.

בצוות העריכה: הדסה סאסי

רק לדוגמא, מתוך מכתב מקסים שכותב הרב אליהו דסלר על עין הרע: **וכפי הדברים ההם ברוך, כי באמת, זה שמקנא בחברו, הרי הוא מתחייב בעצמו בצער, וזהו מה שכתוב "ורקב עצמות קנאה"**.¹⁵ בזה שאת מקנאת, את פוגעת בעצמך. אבל זה שעל ידו היה לחברו צער של קנאה, הוא גם כן נענש, ויכול להפסיד את עושרו, וצריך שיגנו עליו מצוות בפני הפורענויות.¹⁶

כשמשוהו מגיע לקצה הרוע, הוא יתהפך לטובה. פתאום ניאליץ לראות, דווקא כשקשה, מה טוב באוהלי; "אז מה באמת טוב באוהל שלי?" דווקא ימי תמוז ואב, ימים של קושי ושל סכנה (כך בחז"ל), דווקא הם יהפכו לימים טובים, כי הם יאלצו אותנו להביט ולראות את הדברים הקטנים שכן עובדים, שכן טובים.

אז מה טוב באוהלי? אומרת לנו ההפטרה: **הגיד לך אדם מה טוב.** אני אומר לך מה טוב בחיים שלך: **עשות משפט, ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקיך**.¹⁷ בסוף כל יום, תשאלי את עצמך שלוש שאלות על הדברים הקטנים שיש לך באוהל הצפוף הזה:

1. **עשות משפט.** האם הלכת היום כשורה? הלכת בתלם, כ-שורה?

2. **ואהבת חסד.** האם קלקלת את השורה? כי אהבה מקלקלת את השורה. זה כבר לא כמו הדור שאני גדלתי בו; "אל תפנקו את הילדים, אהבה מקלקלת". נכון, אומר ה'. **אהבה מקלקלת את השורה**.¹⁸ ותפסיקו להתעקש לכתוב רק בתוך השורה. אילולא היינו מתעקשים לכתוב בתוך השורה, לא היה לנו כל כך הרבה נוער שוליים. ברגע שילד גלש לשוליים, אנחנו כבר לא יודעים מה לעשות איתו כי אנחנו אנשי שורה והוא - מקלקל את השורה.

כמה חשוב ללמוד ילד שהוא קצת אחר. חשבת על כך שהאות העברית היחידה שיוצאת מהשורה כלפי מעלה היא האות ל'? אות הלימוד. ה' פשוט אומר: "הדור הזה ילמד אתכם דברים חדשים. אתם תצטרכו להשתנות בשבילי".

להשתנות - כמו מי? כמו ריבוננו של עולם. הנס הגדול ביותר קרה בפרשתנו, בלק, כשה' שינה את עצמו. בכל יום יש רגע קטנצ'יק, חלקיק של שניה, שבו הקב"ה כועס. **א-ל זעם בכל יום**.¹⁹ בלעם יודע לכוון את הרגע הזה של הזעם ולקלל בו ואז הקללה נתפסת ומתקיימת ואם כך, איך לא הצליח לו? כי הקב"ה השתנה ולא כעס כל אותם ימים.²⁰

¹⁵ משלי י"ד, ל.

¹⁶ הרב אליהו דסלר, "מכתב מאליהו", כרך שלישי, עמ' 314.

¹⁷ מיכה ו', ח.

¹⁸ מדרש בראשית רבה נ"ה, ח: "אמר ר' שמעון בן יוחאי: אהבה מקלקלת את השורה ושנאה מקלקלת את השורה. אהבה מקלקלת את השורה, דכתיב: **וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו**, ולא היה לו כמה עבדים?! אלא, אהבה מקלקלת את השורה. ושנאה מקלקלת את השורה, שנא' (במדבר כב): **ויקם בלעם בבקר ויחבש את אִתְּנוֹ**, ולא היה לו כמה עבדים! אלא, שנאה מקלקלת את השורה".

¹⁹ תהילים ז', יב.

²⁰ תלמוד בבלי, עבודה זרה ד, ע"ב: "תנו רבנן: **א-ל זעם בכל יום** - וכמה זעמו? רגע. וכמה רגע? אחת מחמש ריבוא ושלשת אלפים ושמונה מאות וארבעים ושמונה. בשעה זו היא רגע ואין כל בריה יכולה לכון אותה רגע חוץ מבלעם הרשע, דכתיב בה: **ויודע דעת עליון** (במדבר כ"ד, טז) [...]"

כבר יש לך יומן לשנה החדשה?

בקרוב! יומן "שנה וברכותיה" של הרבנית ימימה מזרחי

לשנת תש"פ * 2019 - 2020

לקבלת עדכון על פתיחת המכירה, דפי זהב ומייל ושאר

דברים טובים, הירשמי כאן (הינם): www.parasha.org

שהיה יודע לכון אותה שעה שהקב"ה כועס בה [...] אמר ר' אלעזר: אמר להן הקב"ה לישראל: 'עמי, ראו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי עליכם כל אותן הימים. שאם כעסתי עליכם לא נשתייר מעובדי כוכבים משונאיהם של ישראל שריד ופליט'. וגם: תלמוד בבלי, ברכות ז, ע"א.